

Sygn. akt V CSK 612/18

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

w sprawie z powództwa H. K.

przeciwko J. J.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 czerwca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 8 maja 2018 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) przyznaje adw. K.Z. ze Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w [...]) kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług - tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda H. K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 8 maja 2018 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji, czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m. in. postanowienie SN z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11).

Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Zdaniem skarżącego w niniejszej sprawie występują istotne zagadnienia prawne wymagające oceny, czy korzystanie z prawa do obrony w trakcie składania wyjaśnień w charakterze oskarżonego każdorazowo stanowi kontratyp wyłączający bezprawność naruszenia dobra osobistego innej osoby przejawiającego się w pomówieniu jej o popełnienie przestępstwa w trakcie składanych wyjaśnień, a także, czy sąd w postępowaniu cywilnym jest władny z urzędu przeprowadzić przeciwdowody i obalić domniemanie prawne w zakresie bezprawności naruszenia dobra osobistego, przy braku inicjatywy dowodowej w tym zakresie po stronie pozwanego. Na uzasadnienie pierwszej z powyższych wątpliwości skarżący podniósł argumenty dotyczące precedensowego jej charakteru, braku wyjaśnienia jej w literaturze i judykaturze, choć dostrzegł orzecznictwo w sprawach karnych odnoszące się do problemu przekroczenia prawa do obrony. Nie przedstawił jednak argumentacji, która miałaby dawać podstawy do przyjęcia, że możliwa jest odmienna ocena powyższej wątpliwości prawnej. Wbrew bezpodstawnym twierdzeniom skarżącego problem naruszenia dóbr osobistych, w tym wyłączenia bezprawności w wyniku korzystania z prawa do obrony został w judykaturze wyjaśniony (zob. wyroki SN z dnia 19 listopada 2015 r., sygn. akt V CSK 130/15, z dnia 24 maja 2012 r., sygn. akt V CSK 255/11, z dnia 24 sierpnia 2011 r., sygn. akt IV CSK 587/10, www.sn.pl, z dnia 20 kwietnia 2006 r., sygn. akt IV CSK 2/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 30, z dnia 9 stycznia 2004 r., sygn. akt IV CK 304/02, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2000 r., sygn. akt III CKN 777/98, nie publ., z dnia 25 kwietnia 1990 r., sygn. akt I CR 147/90, nie publ., z dnia 19 października 1989 r., sygn. akt II CR 419/89, nie publ., z dnia 19 lipca 1978 r., sygn. akt I CR 254/78, OSNC 1979, nr 6, poz. 121, z dnia 3 maja 1968 r., sygn. akt II CR 163/68, nie publ.). Wskazuje się w tych orzeczeniach, że decydujące znaczenie ma działanie w ramach prawa do obrony, działanie ze świadomością niezgodności z prawdą, zdolność służenia obronie przez twierdzenia wyrażane w ramach prawa do obrony, czy rzeczowość twierdzeń z punktu widzenia obrony. W rozpoznawanej sprawie zostało ustalone, że nieprawdziwe twierdzenia były wypowiedane przez pozwanego w ramach obrony przed zarzucanym mu czynem, a - mimo

ostatecznej nieprawdziwości twierdzeń – nie zostało skutecznie zakwestionowane, że było to działanie rzeczowe, podjęte bez świadomości niezgodności z prawdą oraz było zdolne służyć obronie. Zatem ponowne wyjaśnianie tego problemu przez Sąd Najwyższy, tym razem w stanie faktycznym ustalonym w niniejszej sprawie przez Sąd Apelacyjny, nie miałoby wpływu na rozstrzygnięcie.

W ramach drugiej wątpliwości skarżący także wskazał na brak orzecznictwa w tym przedmiocie, a uzasadniając ją przedstawił argumentację, która będąc jednostronną, również nie pozwala na uznanie, że możliwa jest odmienna ocena powyższej wątpliwości prawnej. Skarżący zupełnie pominął dorobek judykatury, który jest sprzeczny z tą jednostronną argumentacją; wynika z niego, że dopuszcza się możliwość obalenia domniemania prawnego w wyniku działania przez sąd z urzędu, o ile możliwość ta nie została jednoznacznie wykluczona (postanowienia SN z dnia 23 sierpnia 2001 r., sygn. akt III CKN 386/00, nie publ., z dnia 18 listopada 1997 r., sygn. akt II CKN 462/97, www.sn.pl, z dnia 16 października 1997 r., sygn. akt II CKN 392/97, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1997 r., sygn. akt II CKN 378/97, OSP 1998, nr 6, poz. 111, postanowienie TK z dnia 1 grudnia 2010 r., sygn. akt Ts 204/07, OTK ZU 2010, nr 6B, poz. 409).

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. Wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej uwzględniony został w zakresie roszczeń niemajątkowych. W skardze kasacyjnej nie ma odniesienia do rozstrzygnięcia co do żądania zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 250 000 zł, nie ma zatem uzasadnienia do angażowania w tym zakresie środków publicznych.